

Ю. Ф. ПРАДІД

м. Сімферополь, Україна
Електронна пошта: pradid1@rambler.ru
<https://orcid.org/0000-0002-5842-9227>

НЕОЛОГІЗМ *ЗОРЕЦВІТ*: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

Пропонована стаття присвячена дослідженню неологізму *зорецвіт*, який, на нашу думку, з'явився у другій половині 30-х років ХХ ст. Очевидно, вперше його використав Освальд-Екхарт Фрідріхович Бургардт (літературний псевдонім Юрій Клен), український поет і перекладач, літературознавець, репресований під час Другої світової війни.

Через тридцять років, у 1965 р., з'явилася поетична збірка «Зорецвіт» Данила Бакуменка. У 1980 р. київська фірма «Мелодія» розтиражувала платівку «Криниця моя жива», на якій записана пісня на слова Михайла Ткача «Летять лелеки в *зорецвіт*». Дещо пізніше, у 1986 р., у видавництві «Дніпро» побачило світ шеститомне видання творів Вільяма Шекспіра, до шостого тому якого ввійшли і його сонети в перекладі Дмитра Павличка, де в 21 сонеті вжито неологізм *зорецвіт*.

Лише в кінці ХХ ст. неологізм *зорецвіт* почав усе частіше вживатися в українській мові, особливо в різноманітних назвах. Значного поширення він набув тільки в 20-ті роки ХХІ ст., причому в усіх регіонах України. Однак ні в «Словнику української мови» в одинадцяти томах, ні в двадцятитомному «Словнику української мови» слово *зорецвіт* не фіксується. Уперше воно з'явилося лише в новітньому онлайн-мовному «Вільному тлумачному словнику».

Ключові слова: український неологізм, поетична мова, Юрій Клен, *зорецвіт*.

Учені не раз зазначали, що потужний образотворчий потенціал мають космоніми (див., наприклад, праці: [Войтович; Данилюк; Жайворонок; Ковалевська та ін.]), серед яких чільне місце займають номінації з компонентом *зоре-*. Слід наголосити й на тому, що такі номінації були об'єктом принагідного аналізу в українському мовознавстві, насамперед у комплексних дослідженнях словотворчої практики українських письменників (див., наприклад, праці: [Адах; Гаврилюк, Оздемір; Вокальчук; Кирилюк та ін.]), однак неологізм *зорецвіт*, історія його входження в сучасну українську мову в ХХ ст., розширення його сфери використання, територіальна поширеність у ХХІ ст. ще не вивчалися.

Перша частина неологізму *зорецвіт зоре-* відповідає слову *зоря*, у якому найповніші словники української мови (СУМ-11, Т. 3 : 576; СУМ-20, Т. 6 : 991) виділяють 5–8 значень, одне з яких таке: 'Самосвітне небесне тіло, що являє собою скупчення розжарених газів'. Що ж до слова *зоре-*, то воно зафіксоване і в СУМ-11, і в СУМ-20. До нього в обох словниках подаються

одні й ті самі ілюстрації: *зорезнавець*, *зоресяйний*, *зореувінчаний*, *зоречоллий*, *зорепад*¹, хоч тлумачиться лише останнє слово. Принагідно зауважимо, що в «Словнику української мови» Б. Грінченка тлумачення слова *зоре-*, а також жодного із складних слів, першою частиною яких є слово *зоре-*, немає.

Ні в СУМ-11, ні в СУМ-20 слово *зорецвіт* не фіксується. Уперше воно з'явилося лише в новітньому онлайн-овому «Вільному тлумачному словнику» української мови (ВілТС): *зорецвіт*, -у, чол., поет. 'Сукупність зірок на зоряному небі': «Єдина в дні гіркої безнадії / Ще світиш ти мені, / Мов неба *зорецвіт*, що стріли сіє / На бистрині річній» (Юрій Клен. Вибране, 1991), «Нехай вам щастя принесуть / Жагучі солов'їні ночі. / Впустить у душу *зорецвіт*, / Що в небі синьо-волошковім...» (Пелюстки троянди, 2000), «Образно. І мрії твоєї політ / Шляхами космічних орбіт / Сьогодні дивує весь світ, / Вітчизно моя — *зорецвіт!*» (Веселка. Антологія., 1984. Т. 2). Правда, останній приклад варто було б не подавати, бо він зовсім не відповідає духові сучасності. Словник, як відомо, почав укладатися у 2013 р., коли Вітчизни, яку мав на прикметі автор цих рядків, уже не існувало.

Коли ж з'явився неологізм *зорецвіт* і хто є його творцем? Вичерпної відповіді на це запитання дати неможливо. Можна лише припустити, що він належить Освальду-Екхарту Фрідріховичу Бургардту, творчість якого припадає на 30-ті – першу половину 40-х років ХХ ст.

О.-Е. Ф. Бургардт (1891–1947), український поет і перекладач, літературознавець, народився в с. Сербинівка Новоград-Волинського повіту Волинської губернії (нині Старокостянтинівського району Хмельницької обл.) у сім'ї німця-колоніста. Навчався в Київському університеті. Під час Першої світової війни був депортований в Архангельську область. У 1918 р. повернувся до Києва, закінчив університет, а 1932 р. виїхав до Німеччини як етнічний німець, отримавши громадянство Веймарської республіки.

Після від'їзду О.-Е. Ф. Бургардта згадка про нього і тим паче перевидання його творів у СРСР було неможливе аж до перебудови. Однак у львівському часописі «Вістник» з 1933 р. по 1939 р. публікувалися його численні переклади під літературним псевдонімом Юрій Клен. Серед таких перекладів був і вірш французького поета Жана Марсеаса «Єдина в дні гіркої безнадії...», цитований у «Вільному тлумачному словнику», у якому О.-Е. Ф. Бургардт і використав неологізм *зорецвіт* (ВілТС ; ЮК : 414).

Через тридцять років, у 1965 р., вийшла друком поетична збірка «Зорецвіт» Данила Бакуменка. У 1979 р. в журналі «Сучасність» № 10 було опубліковано добірку «Сім поезій», автор якої Б. Олександрів ужив слово *зорецвіт* у вірші «Мій світ», датованому 1967 р.: «Спадають зорі... Дивний *зорецвіт*, // рубіни і топази і агати...» (БО : 16). У 1980 р. київська фірма «Мелодія» випустила платівку «Криниця моя жива», на якій записана пісня на слова Михайла Ткача «Летять лелеки в *зорецвіт*» у виконанні тріо бандуристок у складі Майї Голенко, Тамари Гриценко і Ніни Писаренко (ТБ). Дещо пізніше, у 1986 р., у видавництві «Дніпро» побачило світ шеститомне видання творів Вільяма Шекспіра, у шостий том якого включені і його сонети в перекладі Дмитра Павличка, де в 21 сонеті вжито неологізм *зорецвіт*:

¹ Такий збіг не випадковий, адже СУМ-20 містить понад 130 тис. тлумачень із СУМ-11. Принагідно зауважимо, що СУМ-20 містить також понад 21 тис. тлумачень, доданих колективом та користувачами Словник.ua для більше ніж 260 тис. слів.

«Метафори його компліментарні // Включають сонце, море, *зорецвіт*, // Предмети й квіти — рідкісні і гарні, // Весь облямований блакитом світ» (Павл.). На нашу думку, і Борис Олександрів, і Данило Бакуменко, і Михайло Ткач, і Дмитро Павличко утворили слово *зорецвіт* за аналогією до широковживаного на той час слова *зорепад*, оскільки твори Юрія Клена, як уже зазначалося, з політичних міркувань були заборонені, а тому навряд чи всі ці автори були знайомі з його доробком.

Згодом неологізм *зорецвіт* почав усе ширше вживатися в українській мові, особливо в різноманітних назвах. Наприкінці ХХ ст., у 1997 р., отримав назву «Зорецвіт» пансіонат у м. Моршин на Львівщині: «Пансіонат “Зорецвіт” розташований в центрі міста Моршин, у 500 м від залізничного вокзалу, навколо паркова зона» (Сайт «Справа : Відпочинок у Карпатах»²), а також музичний гурт зі Львова: «У 15 років [Ігор Нетлюх] розпочав естрадну кар’єру. [У 1998 р.] створив музичний гурт “Зорецвіт”, де є до сьогодні музичним керівником, вокалістом, сценаристом та продюсером» (Із матеріалів для Вікіпедії³).

Слід наголосити на тому, що неологізм *зорецвіт* лише в 20-ті роки ХХІ ст., і особливо у другій половині, набув значного поширення у всіх без винятку регіонах України. Зокрема, у Волинській обл.: «Жіноче вокальне тріо “Зорецвіт” створене в 2001 р. колишнім директором РБК [селище Ратне]» (Сайт сектору культури, молоді та спорту Ратнівської райдержадміністрації⁴); Миколаївській обл.: «Вокальний гурт “Зорецвіт” створений викладачем хорових дисциплін [Миколаївського] коледжу культури і мистецтва Надією Григорівною Жадік у 2003 р.» (Сайт Управління культури Миколаївської обласної державної адміністрації⁵); Сумській обл.: «Народний аматорський вокальний ансамбль “Зорецвіт” створений у лютому 2005 р.» (Офіційний Ромни : сайт міста⁶); Житомирській обл.: «У 2008 р. ми вперше почули про ансамбль народної пісні і танцю “Зорецвіт”» (Бердичівський погляд : Інтернет-видання, 27 серпня 2018 р.⁷); Запорізькій обл.: «[У 2012 р. в Запорізькому академічному обласному українському музично-драматичному театрі ім. В. Г. Магара] створено виставу [Н. Ігнатєвої. — Ю. П.] “Квітка-зорецвіт”» (Сайт Запорізького академічного обласного українського музично-драматичного театру ім. В. Г. Магара⁸); Київській обл.: «1–2 квітня 2015 р. в м. Богуслав відбувся районний фестиваль дитячої та юнацької творчості “Зорецвіт”, у якому прийняло участь більше 200 обдарованих дітей Київщини» (Сайт Державної казначейської служби України, 3 квітня 2015 р.⁹); Херсонській обл.: «Товариство з обмеженою відповідальністю “Зорецвіт-1” зареєстроване в с. Малокаховка Каховського району 12 липня 2016 р.» (Сайт YouControl — повне досьє на кожну компанію України¹⁰);

² http://v-karpaty.com.ua/morshin_zoretsvit.

³ https://uk.wikipedia.org/wiki/Обговорення_користувачки:IgorDjSound

⁴ https://ratnecult.blogspot.com/p/blog-page_2.html.

⁵ <http://www.ocnt.mksat.net/creativ.php>.

⁶ http://romny.osp-ua.info/index.php?ch=5&fl=kult_1_28102010.

⁷ http://berdpo.info/news/kultura/narodniy_amatorskiy_ansambl_pisni_i_tantsyu_zoretsvit_10_rokiv_z_nami-id11718.html.

⁸ <https://magara.zp.ua/vystavy/kvitka-zoreczvit/>.

⁹ <https://www.treasury.gov.ua/ua/news/festival-dityachoi-ta-yunatskoi-tvorchosti-zoretsvit-v-boguslavi>.

¹⁰ https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/company_details/40653588/.

Вінницькій обл.: «10 листопада 2018 р. *театр* сучасної пісні “*Зорецьвіт*” КЗ “Жмеринський Центр позашкільної роботи” [створений у 2017 р.] взяв участь у УІІ Всеукраїнському конкурсі-фестивалі мистецтв “Зірковий крок – 2018”, який проходив у м. Вінниці» (Сайт Комунального закладу “Жмеринський Центр позашкільної роботи”¹¹) та інших областях.

Крім того, український неологізм *зорецьвіт* запозичено російською і словенською мовами. Із 2010 р. в Омську проводиться обласний конкурс української пісні «*Зорецьвіт*»¹², а в Тюмені сьомий рік поспіль проводиться концерт «*Зорецьвіт* запрошує друзів»¹³. Успішно виступає в Тюмені й ансамбль української пісні «*Зорецьвіт*»¹⁴. У 2013 р. в Словенії офіційно зареєстрована культурно-освітня організація «Рукавичка» — символ єднання всіх українців Словенії, під крилом якої активно функціонує український фольклорний гурт «*Зорецьвіт*»¹⁵.

З неологізмом *зорецьвіт* утворилися й нові оригінальні словосполучення. Так, наприклад, ще в грудні 2012 р. на сайті Запорізького обласного академічного музично-драматичного театру ім. В. Г. Магара з’явилось оголошення: «Чарівна казка “*Квітка-зорецьвіт*” розповість малятам історію про батька-купця, трьох його доньок та чудовисько з далекого зачарованого палацу»¹⁶. 28 травня 2014 р. на офіційному сайті м. Каховки, що на Херсонщині, з’явилась публікація під назвою «*Зорецьвіт* талантів 15 років об’єднує малят»: «Ви коли-небудь бачили справжній *зорецьвіт* талантів? Ні? Тоді завітайте на міський фестиваль дитячої музичної творчості, який збирає самих маленьких артистів з усіх дитячих садочків міста»¹⁷. 25 квітня 2016 р. на офіційному інтернет-порталі Оболонської районної у м. Києві державної адміністрації розміщено оголошення, що «27 квітня 2016 р. розпочнеться фестиваль “*Дитячий зорецьвіт* Оболоні”»¹⁸. На офіційному сайті Могилів-Подільської районної державної адміністрації Вінницької області 25 квітня 2018 р. опубліковано звіт про проведення регіонального дитячого конкурсу пісні: «24 квітня 2018 р. відбувся X регіональний дитячий конкурс української народної та сучасної пісні “*Бронницький зорецьвіт*”»¹⁹, а на офіційному сайті Хмельницької районної державної адміністрації цієї ж області 13 серпня 2019 р. опублікована замітка під назвою «Хмельницький “*Зорецьвіт* ім. В. Коцуліма” вдруге взяв участь у “Серпневому заспіві – 2019” в Чорноморську»²⁰. Інтернет-версія газети «Берег Надій» 20 квітня 2017 р. (м. Синельникове Дніпропетровської обл.) сповіщає: «Зразковий художній колектив <...> *театр* “*Зорецьвіт*” районного будинку школяра здобув головну перемогу — “Гран-прі” у хореографічному відділенні Всеукраїнського

¹¹ <https://www.facebook.com/259464947855755/posts/533036530498594/>.

¹² <https://www.culture.ru/events/254734/iii-oblastnoi-konkurs-ukrainskoj-pesni-zorecvit>.

¹³ <https://afisha-tyumen.ru/events/stroitel/9150-zoretsvt-priglasheet-druzej/>.

¹⁴ <https://t-l.ru/220263.html>.

¹⁵ vk.com/wall-82408626_28482.

¹⁶ <https://magara.zp.ua/vystavy/kvitka-zorecivit/>.

¹⁷ <http://kakhovka-rada.gov.ua/ua/news/zorecivit-talantiv-15-rokiv-ob-ednuemaljat-4567>.

¹⁸ <https://obolon.kyivcity.gov.ua/news/5992.html>.

¹⁹ <http://mogpod-rayrada.gov.ua/news/?p=43>.

²⁰ <http://rda-hm.gov.ua/novini/hmilnickij-zorecivit-imvkoculima-vdruge-vzyav-uchast-u-serpnevomu-zaspivi2019-v-chornomorsku/>.

фестивалю-конкурсу мистецтв “Созвездие успеха”, що проходив 8 квітня в Палаці культури залізничників в м. Синельникове!»²¹. На одному з сайтів в інтернеті знаходимо таку інформацію: «Приватне підприємство “Сільсько-господарська компанія “Зорецвіт”, зареєстроване 24 листопада 2005 р. за адресою: м. Каховка Херсонської області»²². На сайті Сумського державного університету читаємо: «27 березня 2020 р. в стінах СумДУ стартував II обласний фестиваль аматорського мистецтва працівників освіти і науки “Освітнянський зорецвіт”»²³ та ін.

Назву «Зорецвіт» в Україні мають:

1) фестивалі, конкурси, концерти і т. ін.: «9-10 листопада в актовому залі проведено VI шкільний фестиваль мистецтв “Зорецвіт”»²⁴ (Львівська обл.); «19-20 червня 2009 р. у селищі Мар’янівка Баранівського району відбувся Всеукраїнський дитячий пісенний фестиваль “Зорецвіт”»²⁵ (Житомирська обл.); «Минулої суботи на батьківщині народного артиста й видатного українського співака Івана Козловського у селі Мар’янівка [Васильківського району] відбувся фінал Всеукраїнського дитячого фестивалю-конкурсу “Зорецвіт” в області»²⁶ (Київська обл.) та ін.;

2) хорові колективи, ансамблі, гурти і т. ін.: «8 листопада [2019 р.] у районному Будинку культури приймали вітання з нагоди професійного свята представники однієї з найбільш творчих галузей — працівники культури та майстри народного мистецтва, а також народний аматорський хоровий колектив “Зорецвіт” святкував своє 70-річчя з дня створення»²⁷ (Рівненська обл.); «Ансамбль народної пісні “Зорецвіт” отримав диплом II ступеня за високу виконавську майстерність на 13-ому обласному конкурсі воєнно-патріотичної пісні “Опалені війною”»²⁸ (Херсонська обл.); «Директор Шипинського будинку культури [Кіцманського району] керує народним аматорським вокально-інструментальним гуртом “Струни серця” з 2006 р., що був заснований Людмилою Савкою у 2000 р. і мав назву “Зорецвіт”»²⁹ (Чернівецька обл.) та ін.;

3) танцювальні колективи і т. ін.: «Танцювальний колектив “Зорецвіт” посів третє місце в фестивалі-конкурсі “Байбак-fest”»³⁰ (Луганська обл.); «У фестивалі взяли участь і успішно виступили представники Сенчанської об’єднаної територіальної громади — Зразковий хореографічний колектив “Зорецвіт” Сенчанської дитячої музичної школи [Лохвицького району]»³¹ (Полтавська обл.); «Журі фестивалю українського народ-

²¹ https://beregnadiy.ucoz.com/news/gran_pri_zorecvita/2017-04-20-277.

²² <https://edr-info.com/ru/company/33929756-pp-sk-zorecvit>.

²³ <https://news.sumdu.edu.ua/uk/news/tags-list/culture.html?start=1180>.

²⁴ http://lvivshkola18.at.ua/index/konkursi_ta_festivali/0-31.

²⁵ https://www.zhitomir.info/news_42456.html.

²⁶ <http://ruporzt.com.ua/fotoreportazhi/16129-na-kiyivshhini-festival-zorecvit-zapaliv-novi.html>.

²⁷ <https://sarnyrrada.gov.ua/node/11908>.

²⁸ <https://kostiantynivska-silrada.gov.ua/news/1526406000/>.

²⁹ https://magiabukoviny.blogspot.com/2015/01/blog-post_16.html.

³⁰ <https://troyitske.city/read/misto/111504/-tancyuvalnij-kolektiv-zorecvit-posiv-trete-misce-v-festival-konkursi-bajbak->

³¹ <https://lnews.com.ua/news/6671-na-mizhnarodnomu-festyvali-pidkorystsenu-u-kyievi-uspishno-vystupyly-iuni-senchanski-tantsiurysty/>.

ного танцю “Гопакфест” мандрує по країні. Слобожанщина. Харків»³². «30 листопада–1 грудня 2019 р.: <...> Лиманська Ольга Вікторівна — доцент кафедри хореографії Харківського національного педагогічного університету ім. Григорія Сковороди, художній керівник народного ансамблю танцю “Зорецвіт” <...>»³³ (Харківська обл.) та ін.;

4) ансамблі пісні і танцю і т. ін.: «Народний аматорський ансамбль пісні і танцю “Зорецвіт” міського палацу культури ім. Шабельника з міста Бердичів Житомирської області став абсолютним переможцем V Всеукраїнського фестивалю-конкурсу хорового співу та інструментальної музики “Галицькі Самоцвіти”, який 9–10 березня [2018 р.] пройшов у Львові»³⁴ (Житомирська обл.); «Ансамбль народної пісні і танцю “Зорецвіт” постійно бере участь у багатьох заходах нашого університету та загальноміських святах»³⁵ (Рівненська обл.); «Ансамбль народної пісні і танцю “Зорецвіт”. Лауреат міжнародних конкурсів та фестивалів, переможець IV Всеукраїнського фестивалю-конкурсу дитячої та юнацької хореографії “Падіюн-ЄвроДанс–2012” в Ужгороді»³⁶ (Рівненська обл.) та ін.;

5) театри і т. ін.: «На запрошення Союзу українців Підляшшя народний аматорський театр “Зорецвіт” [Рівненського] районного будинку культури с. Зоря перебував на гастролях у Польщі»³⁷ (Рівненська обл.); «У прес-конференції візьмуть участь: <...> Вікторія Охмак — художній керівник [Дніпровського] зразкового художнього колективу музичного театру “Зорецвіт” і колективу “Браво”, володар гран-прі фестивалю “Коронація зірок 2019” у місті Краків»³⁸ (Дніпропетровська обл.); «Народний театр танцю “Зорецвіт” відвідав Городище з благодійним концертом»³⁹ (Волинська обл.) та ін.;

6) студії, гуртки і т. ін.: «На зустріч був запрошений Юрій Бржечко — талановитий поет, творець, вчитель і просто хороша людина, духовний наставник і керівник літературної студії “Зорецвіт”, яка працює при Здолбунівському районному територіальному центрі творчості дітей та юнацтва»⁴⁰ (Рівненська обл.); «Професійному досвіду кувельчанка [Анна Гуменюк] вчиться у новоствореній студії естрадного вокалу “Зорецвіт”, що діє на базі НВК №13 <...>»⁴¹ (Волинська обл.); «20 лютого 2018 р. відбулося відкрите заняття вокального гуртка “Зорецвіт” (керівник Домніченко З.О.) з теми “Відпрацювання інтонування та фразування української народної пісні”»⁴² (Харківська обл.) та ін.;

7) збірки поезій і пісень, окремих поетичних творів і т. ін.: Бакуменко Д. О. *Зорецвіт* (1965 р.) (Бак.) (м. Київ); *Жмеринські зорецвіти* (2003 р.)

³² <https://www.facebook.com/Hopakfest/posts/2546429275638258/>.

³³ https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=460904287768771&id=187028765156326

³⁴ https://www.zhitomir.info/news_173120.html.

³⁵ <https://www.megu.edu.ua/uk/vykhovna-robota/centr-egvsm-megu/>.

³⁶ <https://www.megu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/3-177-vid-10-zhovtnia-2012-roku.pdf>.

³⁷ <http://cultura.rv.ua/?p=11131>.

³⁸ <https://opentv.media/diti-z-dnipra-stali-peremozhtsyami-mizhnarodnogo-festivalyu-talantiv-u-polshhi>.

³⁹ <https://www.facebook.com/gorodyshche.gromada/posts/2415519585336836/>.

⁴⁰ <http://zdoltercenter.rv.ua/?start=253>.

⁴¹ <https://kovelpost.com/news/4328>.

⁴² http://cdut1.edu.kh.ua/novini_cdyut_1/id/2794/vn/.

(Вінницька обл.) (ЖЗ); Мінусовка : *Зорецвіт* : Збірка пісень (11 вересня 2011 р.)⁴³ (Львівська обл.); *Поєма-казка «Країна Зорецвіт»* Леоніда Кльосова (Миколаївська обл.) (Кл.) та ін.;

8) підприємства, організації, об'єднання і т. ін.: «Приватне виробничо-комерційне підприємство “Зорецвіт” [zareєстроване 13 квітня 1994 р. в Чернівцях]»⁴⁴; «Благодійна організація <...> шкільний фонд “Зорецвіт” [заснована в селі Петропавлівська Борщагівка Києво-Святошинського району 11 червня 2008 р.]»⁴⁵ (Київська обл.); «Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку “Зорецвіт-10” [у м. Світловодську, засноване 29 травня 2019 р.]»⁴⁶ (Кіровоградська обл.);

9) санаторії, апартаменти, котеджі і т. ін.: «У лісопарковій зоні курорту Моршин розташувалася затишний триповерховий пансіонат генеральної прокуратури України “Зорецвіт” — кращий відпочинок і оздоровлення для вас і вашої родини»⁴⁷ (Львівська обл.); «Апартаменти “Зорецвіт” із садом і терасою розташовані у селищі Ворохта, за 29 км від селища Верховина»⁴⁸ (Івано-Франківська обл.); «Запрошуємо на гірський оздоровчий відпочинок в Татарів! Котедж “Зорецвіт” розташований в центральній частині селища»⁴⁹ (Івано-Франківська обл.) та ін.;

10) предмети рослинного світу: «У нас на Волині цю рослину [зорецвіт] називають ще *морозком*, либонь тому, що за часом квітіння вона часто конкурує з пізними хризантемами. Наукова ж назва роду походить від грецького слова, яке в перекладі означає *зірка*» (Волинська обл.) (ВШ); «Сьогодні в Україні вже створені і зареєстровані адаптовані до ґрунтово-кліматичних умов високопродуктивні сорти міскантуса “Осінній зорецвіт”, “Місячний промінь” і “Снігова королева”»⁵⁰ (м. Київ) та ін.

Відзначимо ще деякі поодинокі випадки використання неологізму *зорецвіт* у назвах:

– виставки малюнків: «Дергачівським Будинком дитячої та юнацької творчості Дергачівської районної ради Харківської області 4 жовтня 2018 р. у залі Дергачівського районного Будинку культури відкрито районну художню виставку малюнків “Зорецвіт” до 100-річчя від дня народження Данила Олександровича Бакуменка»⁵¹ (Харківська обл.);

– музичного тижня: «Понад тисяча талановитих дітей віком від 8 до 16 років з'їхалися до обласного центру для участі в музичному тижні “Зорецвіти Запоріжжя»⁵² (Запорізька обл.) і деяких інших.

⁴³ <https://www.minus.lviv.ua/minus/artist/%D0%97%D0%BE%D1%80%D0%B5%D1%86%D0%B2%D1%96%D1%82/rec/18263/>.

⁴⁴ https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/21420440/.

⁴⁵ https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/35997697/.

⁴⁶ <https://opendatobot.ua/c/43026027>.

⁴⁷ <https://zahidkurort.com.ua/uk/pancionat-zorecvit/>.

⁴⁸ <https://www.booking.com/hotel/ua/zoretsvit-vorokhta1.uk.html>.

⁴⁹ <https://turizm-karpaty.com.ua/sadiba-zorecvit-tatariv/>.

⁵⁰ EcoTown : Альтернативна енергетика в Україні : Новини альтернативної енергетики та енергозберігаючих технологій в Україні, 24 березня 2017 р.

⁵¹ <http://dergachiv.osv.org.ua/rajonna-hudozhnya-vistavka-maljunkiv-zorecvit-do-100richchya-vid-dnya-narodzhenya-danila-oleksandrovicha-bakumenka-14-27-56-08-10-2018/>.

⁵² <https://www.zoda.gov.ua/news/31249/zoretsviti-zaporizhzhya-syayali-junimi-talantami.html>.

Назву “Зорецвіт” мають книгарня в м. Стрий⁵³ (Львівська обл.), філія Палацу творчості в м. Павлограді⁵⁴ (Дніпропетровська обл.) та ін.

У 2018 р., у київському видавництві «АртЕк», побачила світ поема «Як запорізькі козаки листа турецькому султану писали», автором якої був *Лесь Зорецвіт*. На нашу думку, прізвище автора поеми є літературним псевдонімом, а не його справжнім прізвищем (ЛЗ : 3–17).

Отже, можемо стверджувати, що неологізм *зорецвіт* з’явився ще в другій половині тридцятих років ХХ ст. і належить Ю. Клену, і тільки через тривалий час почав використовуватися спочатку в поетичній творчості, а з кінця ХХ ст. — і в назвах вокальних, хорових, танцювальних та інших творчих колективів. Таку ж назву отримали санаторії, пансіонати, підприємства, організації, навчально-виховні комплекси тощо.

ЛІТЕРАТУРА

- Адах Н. А. Авторські лексичні новотвори Василя Барки (семантико-дериваційний та лексикографічний аспекти). Рівне : Вид-во О. Зеня, 2007. 136 с.
- Войтович В. М. Українська міфологія. Київ : Либідь, 2002. 664 с.
- Вокальчук Г. М. Словотворчість українських поетів ХХ століття. Острого : Вид. нац. ун-ту «Острозька академія», 2008. 536 с.
- Гаврилюк Н. В., Оздемір О. В. Індивідуально-авторські номінації з компонентом *зоря* в українській поезії. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. Рівне : Вид-во Рівнен. держ. гуманітар. ун-ту, 2016. Вип. 10. С. 117–121.
- Данилюк Н. О. Поетичне слово в українській народній пісні. Луцьк : Ред.-видавн. від-ня Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2010. 512 с.
- Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури. Київ : Довіра, 2006. 703 с.
- Кирилюк О. Словник авторських лексичних новотворів Павла Тичини *Мовотворчість Павла Тичини у дзеркалі третього тисячоліття*. Острого : Вид. нац. ун-ту «Острозька академія», 2011. С. 181–263.
- Ковалевська Т. Ю. Стилiстичний потенціал космічних назв в українській поезії ХІХ–ХХ ст.: автореф. дис. ...канд. філол. наук. Дніпропетровськ, 1994. 18 с.

ДЖЕРЕЛА

- Бак. Бакуменко Д. О. Зорецвіт : поезії. Київ: Рад. письменник, 1965. 106 с.
- БО Олександрів Б. Сім поезій. *Сучасність*. 1979. Ч. 10 (226). С. 15–19.
- ВілТС Вільний тлумачний словник. URL: <http://sum.in.ua/f/> (дата звернення: 01.01.2020).
- ВШ Штинько В. Окраса осені — зорецвіт. Волинь. 08.11.2017. URL: <https://www.volyn.com.ua/news/89984-okrasa-oseni-zoretsvit> (дата звернення: 13.12.2020).
- ЖЗ Жмеринські зорецвіти : Поезії. Альманах / ред. кол. О. Бойчук [та ін.]. Жмеринка : [б. в.], 2003. 144 с.
- Кл. Кльосов Л. Країна-Зорецвіт (поема-казка). URL: <http://virchi.narod.ru/poeziya/klosov-veselka.htm#kraina-zorezvit> (дата звернення: 23.10.2020)
- ЛЗ Зорецвіт Лесь. Як запорізькі козаки листа турецькому султану писали : поема. Київ : АртЕк, 2018. 17 с.
- Павл. Павличко Д. В. Сонети. Світовий сонет. Київ : Генеза, 2004.

⁵³ <http://www.avtura.com.ua/shop/332/offers/>.

⁵⁴ http://dvorec-pv.ucoz.ua/_nw/0/86307558.jpg.

- URL: <https://textbook.com.ua/literatura/1542792666/s-5?page=14>
(дата звернення: 23.10.2020).
- СУМ-11 Словник української мови : в 11 т. / НАН УРСР, Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ : Наук. думка. 1970–1980.
- СУМ-20 Словник української мови : у 20-ти т. / НАН України, Укр. мов.-інформ. фонд. Київ : Наук. думка, 2010– .
- ТБ Тріо бандуристок. Летять лелеки в зорецвіт. Викон.: М. Голенко, Т. Гриценко, Н. Писаренко. Київ : Вид-во «Мелодія», 1980. [MP3 vinyl rip]. URL: <https://toloka.to/t41224> (дата звернення: 07.08.2020).
- ЮК Клен Ю. Вибране. Київ : Вид-во худож. літ. «Дніпро», 1991. 461 с.

REFERENCES

- Adakh N. A. (2007). Avtorski leksychni novotvory Vasylia Barky (semantyko-deryvat-siinyi ta leksykohrafichnyi aspekty). Rivne: Vydavnytstvo O. Zenia. [In Ukrainian].
- Danyliuk N. O. (2010). Poetychne slovo v ukraïnskii narodnii pisni. Lutsk: Redaktsiino-vydavnyche viddilennia Volynskoho natsionalnoho universytetu im. Lesi Ukrainky. [In Ukrainian].
- Havryliuk N. V., Ozdemir O. V. (2016). Indyvidualno-avtorski nominatsii z komponentom zoria v ukraïnskii poezii. *Aktualni problemy filolohii ta perekladovnavstva*. Rivne: Vydavnytstvo Rivnenskoho derzhavnoho humanitarnoho universytetu, (10), 117–121. [In Ukrainian].
- Kovalevska T. Yu. (1994). Stylistychnyi potentsial kosmichnykh nazv v ukraïnskii poezii XIX –XX st.: abstract of Cand. of Philol. Sc. dissertation. Dnipropetrovsk. [In Ukrainian].
- Kyryliuk O. (2011). Slovnyk avtorskykh leksychnykh novotvoriv Pavla Tychyny. *Movotvorchist Pavla Tychyny u dzerkali tretoho tysiacholittia*. Ostroh: Vydavnytstvo natsionalnoho universytetu “Ostrozka akademiia”, 181–263. [In Ukrainian].
- Voitovych V. M. (2002). Ukraïnska mifolohiia. Kyiv: Lybid. [In Ukrainian].
- Vokalchuk H. M. (2008). Slovotvorchist ukraïnskykh poetiv XX stolittia. Ostroh: Vydavnytstvo natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». [In Ukrainian].
- Zhaivoronok V. V. (2006). Znaky ukraïnskoi etnokultury. Kyiv : «Dovira». [In Ukrainian].

SOURCES

- Bak. Bakumenko D. O. (1965). Zoretsvit : poezii. Kyiv: Radianskyi pysmennyk. [In Ukrainian].
- BO Oleksandriv B. (1979). Sim poezii. *Suchasnist*. P. 10 (226), 15–19. [In Ukrainian].
- Kl Kliosov L. Kraina-Zoretsvit (poema-kazka). URL: <http://virchi.narod.ru/poeziya/klosov-veselka.htm#kraina-zorezvit> (last accessed: 23.10.2020)
- LZ Zoretsvit Les. (2018). Yak zaporizki kozaky lysta turetskomu sultanu pysaly: poema. Kyiv: ArtEk. [In Ukrainian].
- Pavl. Pavlychko D. V. (2004). Sonety. Svitovyi sonet. Kyiv: Heneza, 2004. URL: <https://textbook.com.ua/literatura/1542792666/s-5?page=14> (data zvernennia 23.10.2020). [In Ukrainian].
- SUM-11 Slovnyk ukraïnskoi movy: in 11 vols. (1970–1980). NAS of USSR, O. O. Potebnia Institute of Linguistics. Kyiv: Naukova dumka. [In Ukrainian].
- SUM-20 Slovnyk ukraïnskoi movy: in 20 vols. (2010–). NAS of Ukraine, Ukrainian Lingua-Information Fund. Kyiv: Naukova dumka. [In

- Ukrainian].
- TB Trio bandurystok. Letiat leleky v zoretsvit. (1980). M. Holenko, T. Hrytsenko, N. Pysarenko (Perfs.). Kyiv: Vydavnytstvo «Melodiia». [MP3 vinyl rip]. URL: <https://toloka.to/t41224> (last accessed: 07.08.2020). [In Ukrainian].
- VilTS Vilnyi tлумachnyi slovnyk. URL: <http://sum.in.ua/f/> (last accessed: 01.01.2020). [In Ukrainian].
- VSh Shtynko V. (2017). Okrasa oseni — zoretsvit. Volyn. 08.11.2017. URL: <https://www.volyn.com.ua/news/89984-okrasa-oseni-zoretsvit> (last accessed: 13.12.2020). [In Ukrainian].
- YuK Klen Yu. (1991). Vybrane. Kyiv: Vydavnytstvo khudozhnoi literatury «Dnipro». [In Ukrainian].
- ZhZ Zhmerynski zoretsvity: Poezii. Almanakh. (2003). O. Boichuk (Ed.). Zhmerynka. [In Ukrainian].

Yu. F. PRADID

Simferopol, Ukraine

E-mail: pradid1@rambler.ru

<https://orcid.org/0000-0002-5842-9227>

THE NEOLOGISM *ZORETSVIT*: HISTORY AND MODERNITY

The proposed article is dedicated to the study of the neologism *zoretsvit*, which, in our opinion, appeared in the second half of the 1930s. It may have been first used by Oswald-Eckhart Friedrichovych Burghardt (literary pseudonym Yuri Klen), a Ukrainian poet, translator and literary critic who fell victim to political repressions during World War II.

Thirty years later, in 1965, Danylo Bakumenko's poetry collection *Zoretsvit* appeared. In 1980, the Kyiv sound-recording firm Melodiya made the disk *My Live Well* that included a song with lyrics by Mikhail Tkach, Storks Flying in *Zoretsvit*. Somewhat later, in 1986, the Dnipro publishing house published the collected works by William Shakespeare in six volumes, with the sixth volume including Shakespeare's sonnets translated by Dmytro Pavlychko. The neologism *zoretsvit* is used in Sonnet 21.

It was not until the end of the 20th century that the neologism *zoretsvit* began to be increasingly used in the Ukrainian language, especially in various names. It became really widespread in the 2020s in all Ukraine's regions. Finally, it should be noted that the word *zoretsvit* can be found neither in the Dictionary of the Ukrainian Language in 11 volumes, nor in the Dictionary of the Ukrainian Language in 20 volumes. It first appeared only in the latest online Free Explanatory Dictionary.

Keywords: Ukrainian neologism, poetic language, Yuri Klen, *zoretsvit*.

Дата надходження до редакції — 18.12.2020

Дата затвердження редакцією — 03.01.2021